

УДК 376.011.3-051(735.9)(091)(045)

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ШТАТІ ФЛОРИДА

Світлана Шумаєва, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0003-2706-447X

E-mail: svetlana.shumaeva75@ukr.net

У статті проаналізовані сертифікати (для роботи з учнями із загальними освітніми потребами, з вадами мови та мовлення, глухих, слабочуючих та слабозрячих дітей), які викладачі можуть отримати в галузі спеціальної освіти у штаті Флорида. Встановлено, що необхідною умовою для отримання ліцензії спеціального вчителя є завершення програми коледжу, проходження практики, здачі сертифікованого екзамену, отримання сертифікату викладача спеціальної освіти та ліцензії на викладання. Проаналізовано кожен із етапів, окреслені обов'язки спеціального педагога та визначено основні недоліки цієї галузі освіти.

Ключові слова: підготовка вчителів; спеціальна освіта у США; педагогічна практика; інклюзивне навчання; програма коледжу; практичні вимоги; сертифікат викладача спеціальної освіти; ліцензія на викладання.

STAGES OF BECOMING A SPECIAL EDUCATION TEACHER IN FLORIDA

Svitlana Shumaieva, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Languages, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0003-2706-447X

E-mail: svetlana.shumaeva75@ukr.net

This article outlines the steps a teacher must take to obtain a special education teacher license in the state of Florida. It was established that there are different types of certificates: those that allow to carry out educational activities with students with general educational needs; to carry out educational activities with students with speech and language impairments; deaf and hard of hearing; and visually impaired children. To obtain a license, an applicant must complete a special education college program, complete an internship and write a coursework, pass the Florida State Teacher Certification Examination, and obtain a special education teacher certificate. The cost of college varies from state to state, but there are different types of financial aid available. Practice characteristics for special education teachers are also vary by program and course. A standard 4-year special education program involves a gradual intensity of student. After passing the practical part, a teacher pass the Florida State Teacher Certification Examination (FTCE), which consists of three different tests. The next step is obtaining a certificate (professional or temporary). There are many resources for special education teachers that are designed to support and advance the skills of special education teachers. Despite such a wide variety of professional development paths, there is an acute shortage of special education professionals in Florida. In order to eliminate the problem, the US government foresees an increase in wages and the number of jobs in the perspective of 2020–2030. It was established that in

addition to traditional classroom classes, professional development in the field of special education offers different opportunities for career growth. Knowledge of special education can also be used to work in positions funded by statewide programs aimed at meeting the needs of people with disabilities. Work experience in the field of special education gives an advantage among other applicants for teaching activities. The prospects for the work of a special teacher were outlined and the main shortcomings of this field of education were identified.

Keywords: *teacher training; special education in the USA; teaching practice; inclusive education; college program; practical requirements; special education teacher certificate; teaching license.*

Сполучені Штати Америки входять в число міжнародних лідерів за якістю освіти. Згідно з даними Організації Об'єднаних Націй, система освіти США у 2024 році має індекс рівня освіти 0,903 при максимально можливому значенні 1 [1]. Це повною мірою означає високий рівень підготовки педагогічних кадрів, до яких належать і вчителі спеціальної освіти, число яких до цих пір так і не покриває національної потреби США. Підготовка таких спеціалістів передбачає формування професійних знань, умінь і навичок навчати учнів із одним чи кількома психофізичними порушеннями. Програми такої підготовки зазвичай передбачають тривалу педагогічну практику під керівництвом досвідчених наставників, проте виклики сьогодення, пов'язані з катастрофічною нестачою фахівців цієї галузі, вносять свої корективи і змушують подекуди переглядати та адаптувати шляхи отримання ліцензії спеціального вчителя у США.

Удосконалення інклюзивного навчання, метою якого є «реалізація права дітей з особливостями психофізичного розвитку на отримання освіти у відповідності з їх можливостями і здібностями за місцем проживання, їх соціальна адаптація та інтеграція в суспільство – новітній політичний курс глобалізованого суспільства у галузі освіти» [2]. Академічні досягнення учнів з особливими освітніми потребами значною мірою залежать від того, наскільки потужним є педагогічний колектив, який працює над реалізацією навчального процесу. Відтак якість навчального процесу напряму залежить від якості підготовки фахівців у системі освіти. Ця проблема гостро стоїть перед більшістю національних освітніх систем, в тому числі і вітчизняною, тому для нашого дослідження було обрано систему освіти США, яка, попри наявність певних погіршень, все ж претендує на лідерство на світовому ринку освітніх послуг.

Дослідженням сутності механізму спеціальної освіти, зокрема вимогами до підготовки вчителів спеціальної освіти в США та природою інклюзивного навчального середовища займаються такі вітчизняні педагоги, як Р. Андрійчук, О. Бойчук, К. Васильєва, В. Гладуш, В. Кляйн, А. Колупаєва, Н. Лещій, І. Малишевська, В. Мартинчук, Н. Микитюк, Н. Никоненко, О. Хребтова, С. Цимбал-Слатвінська та інші. Такі американські дослідники як К. Ayres, М., К. Lowrey, М. Alter, L. Battaglino, D. P. Hallahan, W. L. Heward, R. Jackson, J. M. Kauffman присвятили свої праці тематиці спеціальної освіти, тема запровадження максимальних можливостей для повної форми інклюзивного навчання розглядалася у роботах А. Lewis, D. L. MacMillan, В. Norwich, D. J. Reschly, стандарти оцінювання навчальних досягнень учнів із ООП досліджувалися у роботах D. J. Gallagher, I. Heshusius, R. Jackson, R. P. Iano, T. M. Slertic, підготовка фахівців для роботи із учнями із особливими освітніми потребами висвітлена у працях Е. Bettini; В. Billingsley; М. Т. Brownell; Е. Р. Colon;

S. M. Cooley-Nicholas, V. W. W. Fuchs, A. J. Fahsl, S. M. James; Sh. Jackson; K. Kode та інших дослідників. Як бачимо, тема спеціальної освіти в обох країнах не є новою, а навпаки, активно досліджується, проте, питанню особливостей підготовки вчителів у галузі спеціальної освіти у різних штатах, на наш погляд, висвітлено недостатньо. Тому, метою нашої статті є аналіз етапів становлення учителя спеціальної освіти у штаті Флорида.

Міністерство освіти США визначає спеціальну освіту як навчання, розроблене з урахуванням потреб учнів з обмеженими можливостями [3]. Щоб стати учителем спеціальної освіти у Флориді, необхідно пройти послідовні ключові кроки:

- завершити програму коледжу спеціальної освіти;
- виконати практичні вимоги для вчителя спеціальної освіти;
- пройти необхідні тести FTCE (сертифікований екзамен для вчителів штату Флорида);
- отримати сертифікат викладача спеціальної освіти;
- отримати ліцензію на викладання.

Існує чотири типи сертифікатів, які викладачі можуть отримати в галузі спеціальної освіти. Серед них сертифікат, який дозволяє здійснювати навчальну діяльність з учнями із загальними освітніми потребами, сертифікат для здійснення навчальної діяльності з учнями з вадами мови та мовлення, глухих, слабочуючих та слабозрячих дітей. Усі чотири галузі сертифікації дозволяють вчителю спеціальної освіти викладати у будь-якому класі. Як правило, бакалаврська програма передбачає підготовку вчителів до роботи з учнями, які мають одне-два порушення легкого ступеня. «Проте лише 25% молодих вчителів спеціальної освіти працюють із дітьми з одним порушенням, 46% вчителів працюють із групами, у яких навчаються учні з 4–6 порушеннями, 65% вчителів працюють у групах, учні яких культурно або мовно відрізняються, а 30% вчителів спеціальної освіти навчають учнів, які фактично не володіють англійською мовою» [4, с. 72]. Для всіх варіантів потрібний як мінімум ступінь бакалавра, але для сертифікації вчителів спеціальної освіти для роботи з особами з порушеннями мови потрібен ступінь магістра або кваліфікаційна сертифікація, що стосується мовної та мовленнєвої патології. Для студентів з вченим ступенем необхідною умовою отримання сертифікату є проходження певної кількості кредитних годин. Мова йде про тридцять кредитних годин спеціальної курсової роботи. Ці заняття можуть проходити в рамках післядипломної програми (наприклад, магістратури). Студенти, які вже опанували схожі курси, можуть потенційно зменшити кількість кредитів шляхом їх перенесення. Цим, як правило, займаються консультанти приймальної комісії, які детально вивчають попередню стенограму та визначають, скільки кредитів може бути перезараховано. Слід зазначити, що для викладачів приватних шкіл зазвичай сертифікація не потрібна.

Найбільш традиційний спосіб для здобуття спеціальної освіти – це завершення 4-річної програми коледжу в одній із затверджених шкіл Флориди, за межами штату або навіть за кордоном, оскільки будь-який варіант дає можливість розпочати процес сертифікації. Департамент освіти Флориди має на своєму веб-сайті базу даних установ, що надають затвержені програми підготовки викладачів. Такі програми, зазвичай, вимагають очної присутності студентів, проте деякі компоненти програми можуть бути виконані онлайн. Вартість навчання у коледжі може сильно відрізнятися.

Оскільки існує кілька типів покривання студентських кредитів, абітурієнт особисто обирає найпридатніший для себе варіант. Проте, щоб отримати федеральну фінансову допомогу, коледж повинен бути обов'язково акредитований. Акредитація – це свого роду знак схвалення, який означає, що школа відповідає певним критеріям якості або перевершує їх. Критерії можуть стосуватися кількості випускників, кваліфікації викладачів та безліччю інших характеристик. Першим кроком отримання фінансової допомоги є заповнення безкоштовної заявки на федеральну допомогу FAFSA (Free application for federal student aid). FAFSA автоматично оцінить шанси апліканта на отримання федеральної фінансової допомоги та на її розмір. Існує кілька видів фінансової допомоги. Це можуть бути стипендії та гранти (зокрема стипендія для майбутніх вчителів від FTCEtest.org, яка приймає заявки до 1 червня кожного року), надання яких не передбачає в подальшому жодного фінансового відшкодування державі, фінансова допомога, яка передбачає відпрацювання аплікантом певного робочого часу, або студентські кредити – позикові кошти, які передбачають їх повернення державі. Career One Stop – Державна служба зайнятості США – ще один дієвий ресурс для пошуку стипендій. Для студентів, які використовують кредити для фінансування своєї освіти, існують програми прощення частини (або повного) кредиту. Існують три основні способи спрощення: прощення позички вчителя, прощення кредиту державним службовцям, інші прощення. Вчителі з низьким доходом, які викладають протягом п'яти років на повну зайнятість у відповідній школі або в установі, можуть отримати прощення на суму до 17 500 доларів США. Державні службовці також можуть мати право на прощення залишку кредиту після 120 платежів за кредитом протягом десяти років. Плани прощення, що засновані на доході, дозволяють прощати залишок кредиту в кінці плану погашення після двадцяти п'яти років.

Обов'язковою умовою щодо сертифікації вчителів спеціальної освіти є опанування практичної частини підготовки – це проходження практики та написання курсової роботи. Конкретні характеристики практики для вчителів спеціальної освіти відрізнятимуться залежно від програми та курсу. Стандартна 4-річна програма спеціальної освіти передбачає поступову інтенсивність залучення студента до роботи в класі. На останніх етапах студенти отримують можливість керувати класом і працювати з учнями так, ніби вони були класними керівниками. Цей практичний досвід дає студентам практичні навички для їхньої майбутньої кар'єри, а також дозволяє викладачам оцінити їхню готовність до викладання. Після проходження практичної частини необхідно здати сертифікований екзамен для вчителів штату Флорида (FTCE), який складається з трьох тестів: тесту на загальні знання, предметного тесту та тесту з професійної освіти. Так, приміром для успішної здачі тесту з професійної освіти необхідно набрати не менш, ніж 71 бал, а для тесту на загальні знання – 70–75 балів. Іспит проводиться круглий рік, шість днів на тиждень в одному з багатьох центрів тестування. Це компютеризований тест, що складається із 100 питань і займає до 2,5 годин.

Наступний крок – отримання сертифікату вчителя спеціальної освіти, хоча студенти мають право подати заявку на сертифікацію ще до того, як складуть тест на FTCE. Залежно від кваліфікації, можна претендувати на отримання професійного або тимчасового сертифікату. Тимчасовий сертифікат може бути виданий з різних причин,

наприклад, через недостатню кількість балів FTCE або неповну програму навчання в коледжі. Кандидати, які отримали тимчасову сертифікацію, можуть подати заявку на отримання професійної сертифікації після того, як повністю задовільнять вимоги.

Професійний сертифікат діє протягом п'яти років. Сертифікацію вчителя спеціальної освіти можна продовжити, здобувши кредити безперервної освіти, які відповідають вимогам Міністерства освіти штату Флорида. Щоб претендувати на продовження, вчителям необхідно опрацювати шість кредитів у коледжі і одну семестрову годину, пов'язану зі спеціальною освітою. Крім того, кредити коледжу можуть бути замінені іншими затвердженими варіантами, такими як отримання кваліфікаційного балу на предметному іспиті, бали без відриву від роботи та багато іншого. Отриманням професійного сертифікату професійні ресурси для вчителів спеціальної освіти не вичерпуються: вчителі у Флориді можуть підписатися на новини та ресурси через спільноту Just for Teachers Community, існують також десятки професійних педагогічних організацій, місцеві групи вчителів, а також регіональні та державні організації, до яких можуть приєднатись нові вчителі спеціальної освіти. Так, приміром, Асоціація освіти Флориди (FEA) – професійна асоціація, що складається з більш ніж 100 місцевих профспілок. Переваги членства у цій асоціації включають знижки, ексклюзивні варіанти програм страхування, вебінари та нетворкінги. FEA також пов'язана з чотирма іншими профспілками – Американською федерацією вчителів, Американською федерацією праці та Конгресом промислових організацій, Національною асоціацією освіти та Конгресом промислових організацій Флориди. Мережа професійних викладачів Флориди (PEN) – це професійна організація, члени якої мають доступ до інформаційно-пропагандистської та юридичної підтримки, ресурсів професійного розвитку та можливостей спілкування з іншими викладачами. PEN пропонує поліси страхування професійної відповідальності для професійних членів. Існують різні варіанти членства, у тому числі асоційовані, професійні, студентські та пенсійні. Національна асоціація вчителів спеціальної освіти (NASSET) – це національна професійна організація, метою якої є підтримка та підвищення кваліфікації вчителів спеціальної освіти. Ключовими напрямками групи є досконалість, якісна освіта, інновації та спільнота. Переваги членства включають ресурси для професійного розвитку, інформаційні бюлетені та дослідні журнали, матеріали для викладачів, конференції та багато інших ресурсів. Рада у справах обдарованих дітей (SEC) – це професійна організація, метою якої є покращення успіхів учнів спеціальної освіти через пропаганду, професійний розвиток та безліч ресурсів. Учасники мають доступ до знижок, вебінарів та професійних журналів. SEC також проводить щорічну конференцію, яка дозволяє членам спілкуватись один з одним, а також з іншими професіоналами в галузі спеціальної освіти [5].

Попри таке велике різноманіття шляхів професійного розвитку, у Флориді спостерігається гостра нестача фахівців у різних галузях навчання, і спеціальна освіта студентів займає перше місце в списку. Згідно з даними Бюро статистики праці США (BLS) у штаті Флорида на сторінці звітів Міністерства освіти за 2020–2021 навчальний рік зареєстровано середню зарплату вчителів у розмірі 51 167 доларів. Проте в перспективі протягом 2020–2030 рр. для педагогів дошкільної спеціальної освіти передбачене зростання заробітної плати до 61 400 доларів США та збільшення

кількості робочих місць на 12%, для вихователів дитячих садків та початкових спеціальних навчальних закладів – 60 620 доларів США та 8%, для вчителів спеціальної освіти середньої школи 61 820 доларів США та 8%, для решти вчителів спеціальної освіти 62 820 доларів США та 11% відповідно. Найдосвідченіші працівники заробляють до 80 570 доларів США на рік [6].

Крім традиційних аудиторних занять, підвищення кваліфікації в галузі спеціальної освіти пропонує безліч можливостей кар'єрного зросту, у тому числі можливість стати педагогом-діагностом, працювати в клінічних умовах (наприклад, у сфері раннього втручання у лікарнях або в реабілітаційному центрі) та виступати як незалежний фахівець, консультант шкільного округу чи департаменту освіти штату. Знання в галузі спеціальної освіти також можуть бути використані для роботи на посадах, що фінансуються в рамках загальнодержавних програм, спрямованих на задоволення потреб людей з обмеженими можливостями, що забезпечить кар'єру куратора, координатора програми або директора некомерційної організації.

Варто зазначити, що досвід роботи в галузі спеціальної освіти надає перевагу серед інших претендентів на викладацьку діяльність в цілому, а не лише на викладання спеціальної освіти. Це тому, що ступінь спеціальної освіти дає зрозуміти, що претендент здатен навчити кожного учня – і тих, хто відстає, і тих, хто має виняткові здібності. Оскільки інклюзивність зростає, вчителі спеціальної освіти, мають перевагу при пошуку роботи перед іншими вчителями загальної освіти. Попри цілу низку переваг, які отримує вчитель спеціальної освіти, варто звернути увагу і на недоліки, які, на нашу думку, є достатньо суттєвими. Робота вчителем спеціальної освіти часто пов'язана з високим емоційним стресом через необхідність задовольняти різноманітні потреби у навчанні та вирішувати поведінкові проблеми. Обмежені ресурси та підтримка можуть ускладнити розробку ефективних стратегій навчання та індивідуального навчання для кожного учня. Посада вчителя спеціальної освіти часто пов'язана з важкою паперовою роботою, включаючи створення індивідуальних планів навчання, що може забирати багато часу та втомлювати. Побудова відносин із батьками може бути складним завданням, особливо коли існують розбіжності щодо потреб та стратегій навчання дитини. Високий рівень вигорання обумовлений інтенсивним робочим навантаженням, емоційними вимогами та відсутністю адекватної підтримки, що призводить до того, що багато вчителів рано йдуть з професії.

Отже, як бачимо, вчителі спеціальної освіти постійно відчують підтримку з боку уряду США, що сприяє заохоченню їх до безперервного удосконалення досвіду роботи у галузі спеціальної освіти. Такий підхід не лише збільшує потенційний зарібок вчителів, а й надає перевагу у списку кандидатів на викладацьку роботу. Він надає інструменти та відкриває можливості як для особистого, так і професійного зростання. Проте, при виборі професії слід враховувати також і негативні моменти, до яких належать високий рівень вигорання, емоційний стрес, обмеження ресурсів, великий об'єм звітної документації, тощо. Подальші наукові пошуки вважаємо за доцільне спрямувати в бік порівняльного аналізу шляхів отримання ліцензії вчителя спеціальної освіти у різних штатах та альтернативних шляхів отримання сертифікації вчителів у галузі спеціальної освіти у США.

